

Indian frogatu dute diru fisikoaren desagertzeak nori egiten dion kalte

Pello Zubiria Kamino

@pellozubiria

India *cashless* lurralde bihurtzea erabaki dute hango agintariek, diru moneta fisikoen ordeztu txartel eta diru digitaletara iraganetz, ustelkeria eta merkatu beltza ezabatzeko balioko duelakoan. Egun batetik bestera herritarren eskuetan ziren sosen %86 erretiratu zuten eta ezinegonazabaltu denetan. Iraultzaren kaltetuak laster ikusi dira: nekazariak, beltzean lan egiten dutenak –indiarren gehiengoa–, kaleko saltzaileak eta oro har digitalizatzean barnatzeko arazoak dituzten guztiak.

Mundu guztia entreteniturik zegoela AEBetan lehendakari Donald Trump nola hautatzen zuten begira, egun hartan bertan India lurrikara batek astindu zuen, 1.250 milioi jenderen bizimoduak erroto aldaketak zituen. Azaroaren 8an, gaueko 22:00etan Indiako hedabide nagusietan azaldu zen Narendra Modi lehen ministroa iragartzeko gauerdian bertan baliorik gabe geratu zirela 500 eta 1.000 errupiatuak, herrialdean zirkulatzen zuten diru fisiko guztiaren %86. Modik 50 eguneko epea lagatzen zien herritarrei diru zaharra bankuetan entregatu eta paper berriz ordezkatzeko eta bide batez diru elektronikoz funtzionatzen hasteko.

Prentsa ekonomikoak asko goraiatu ditu Indiak egindako urrats ausartak bere ekonomia monetagabetu –*demonetisation, cashless economy*...– eta modernizatzeko ahalegina. Modik herritarrei azaldu zien horrelako neurri gogorra beharrezkoa zela ustelkeria, diru beltza eta terrorismoaren finantziak ezabatzeko. Aldiz, orain hasi dira munduan barrena zabaltzen hango ahots kritikoak, diotenak aldaketa oso mingarria ari dela suertatzen jende askorentzako, funtsean ahulenendako. Monetagabetzeak eragindako heriotzak ere ehunka omen dira.

Munduko nekazarien eta elikadura burujabetzaren aldeko mugimendua den GRAINEk otsailean plazaratu duenez “moneta gabeko ekonomia kolpe handi bat da ekoizle txikientzako”.

GRAINEk arreta bereziz jarraitzen ditu Asian globalizazio neoliberalak dakartzan aldaketak *Supermarket Watch Asia* buletinean: “Azoka txikietan oinarritzen da milioika jenderen ekonomia eta bizimodua. Eta hala ere, Asiako herrialde askok antolatutako lekuko merkatuak eta horiei esker bizi diren jendeak hondoratzeko politikak. Hong Kongetik hasita Hanoiraino, gobernuak debekatzen dituzte azokak, aldi berean ahalduz korporazio handien indarra eta prezioen eromena kontrolatzen zituzten arauak”. Politika horien adibide muturrekoena da Indiaren erabakia.

Ekonomia diru fisikotik bankak digitalera eta plastikozko dirura –txarteletara– iraganarazteko erabakiak, laster ikusi denez, ez ditu hainbeste kolpatu ustelkeria eta beltzean ari diren enpresa handiak, baizik eta eskala txikiko ekoizleak, laborariak eta karrikako saltzaileak, bankak digitaletan sartzeko zailtasunik handienak dituztenak. Lehen hilabeteetan monetagabetzeak merkataritzaren eta salmenten alor guztiak astindu ditu, baina betidanik diru fisikoan oinarritu direnak modu berezian, nekazaritzan eta deklaratu gabeko lan informaletan ari direnak bidenabar.

India bezalako herrialde zabaltzeko izugarri neketsua gertatu da billete zaharrak berriz ordezkatzeko eta gaueko goizera herritarren eskuetan billete guztien %14 besterik ez geratzeak ito-larrian murgildu ditu milioika. Indian salerosketa guztien %95etik gora diru-

tan egiten ziren, saltzaileen %90ak ez zeukan modurik dirua ez zen beste ezer onartzeko, txartelak esaterako. Langileak %85ek jorrala dirutan kobratzen zuten eta populazioaren erdiak kontu korronterik ere ez zeukan inongo bankutan. Modik erabakia jakinarazi osteko bi hilabeteetan milaka tresna elektronikozabaltu dira salerosketa digitalak erraztu dituztenak, kreditu txartel bidezko salerosketak %10 ugartu dira... baina bitartean kaleko saltzaileei negozioak agortu zaizkie, beraiek bezala erosleak ere dirudik gabe geratuak zirelako.

Indiarrak oro kontsumitzaile bortxaz

Kontraturik gabeko lan *informalak* osatzen du Indiako langileria %93a eta hauek nozitu dute gehien bat-bateko aldaketarekin. Milaka langilek bere enplegua galdu du, GRAINEn txostenak dioenez. “Eraikuntza lanak mantsotu dira. Taxiek, bizikletazko *rickshaw*ek, etxeetako enplegatuek, zamaketariek eta beste askok jasaten dituzte zailtasun handiak. Jorrala egunka kobratzen duen obrero asko lanik eta dirurik gabe geratzen, *alderantzizko migrazioa* hasi da, hirietatik herrixketara itzultzekoa”.

Komertzioan ere, txikiak galtzaile. Karrikako saltzaileek muturreko galanta jaso dute, beren negozioa txanpon fisikoetan oinarritzen baita. Egun batetik bestera eroslerik gabe geratu ziren, eta hurbiltzen ziren bakanei diru xeheak itzultzeko ahalmenik gabe gainera. Aldiz, supermerkatu handiek eta salerosketa

Reddit webgunetik hartutako argazkian, Delhiko kaleko saltzaile txiki bat txartel bidezko ordainketak ere –zerbitzu honetan nagusi den Paytmren bidez– onartzen dituela iragartzen duten afixekin. Narendra Modik bortxaz 'cashless' herrialde bihurtu nahi duen Indiako langile xehe askoren adibidetzat balio du, bere paradoxa eta guzti.

elektronikoan berezitutakoak atera dira indartuak aldaketarekin. Eta Dharmendra Kumarrek GRAINen buletinean idatzi duenez, Modiren gobernuak hasieran aipatzen bazituen ustelkeria, merkatu beltza eta terrorismoa monetagabetzearen arrazoitzat, laster hasi zen benetako argudioa azaltzen: India modernizatzea *cashless economy* bihurtuz.

Funtsean indiarrek oro kontsumitzaile bihurtzeko erabakia datza *plastikozko diruaren* zabaltzearen arrazoa: jendearen ohiko bizimodua aldatu, saldu eta erosteko moduak, janari eta hornidura oro eskuratzeko zirkuituak. "Indiako pagakizun elektronikoaren liderra den Paytm konpainiak atzean dauka Alibaba e-merkataritzako erraldoi txinatarra. Alibabak dagoeneko badauzka 20 milioi erabiltzaile Indian eta asko dauka irabazteko gobernuaren operazio hone-

tatik. Paytm eta Alibaba bezalako enpresa da indiarren eroste moduak aldatzea". Amazon eta Flipkart ere, Indiako e-merkataritzan lider direnak, diru asko ari dira inbertitzen beren salmentak handitzeko. Ondo posizionatu dira kaleko saltzaileei eta komertziantei independente txikiei konkurrentzia irabazteko.

Exekutibo neoliberalak maite duten *Forbes* aldizkarian Wade Shepardek aitortu du: "Modiren monetagabetze operazioa izan da *shock doctrine* [Naomi Kleinnek definitzen duena bezalako] taktika bat, dirutan oinarritutako merkata ezabatzeko, ekonomia eta populazioa gehiago digitalizatzeko, eta sare ekonomiko formalagoa bilakatzeko, zergak ezartzen errazagoa izango dena".

Indiako nekazari txikien mugimenduek lehen ministroari gutun ireki batean aurpegiratu diote herrialdea-

ren independentziaz geroztik hartutako muturrekorik handiena neurriekin eman diela. Behin monetagabetzeko neurriak hartzen hasita, Delhiko agintariak ez dituzte kontutan hartu Indian gehiengoa diren landa eremuetako jendeak, ez diete erreparatu metropolietan bizi direnen eta beste guztien arteko bizimoduaren ezberdintasunei, ez zaie axola izan urtearen zein sasoitan eta nola ezarri neurriak nekazarien egutegietan gozoago iragan zitezten.

Betiko azoketan baserritarrek bezala erostunek hilabeteotan bizi dituzten estuasunak asko aipatu dira. Aldiz, nekazarien ordezkariak garrantzia berezia eman diote beste honi ere: laborantzan betebeharrak funtsezkoa konplitzen duten kreditu kooperatiba txikien biziraupena jarri da arriskuan, dena irentsi nahi duen banka handiaren mesedetan. ■

50 urtez elkarrekin

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

